

Fredsåret 1919 och *Historisk tidskrift*

För 100 år sedan slöts Versaillesfreden efter världshistoriens dittills största konflikt. Mer än fyra år av förödande krig som hade slitit Europa och världen itu var äntligen över. Att ett nytt stort krig väntade runt hörnet var det förstas ingen som visste, även om det fanns de som både anade och på goda grunder gissade varthän utvecklingen var på väg. Under dessa år av världskrig, där Sverige lyckades hålla sig utanför, såg Svenska Historiska Föreningen och *Historisk tidskrifts* redaktör Torvald Höjer till att tidskriften kom ut som vanligt: fyra häften om året.¹ Uppmärksammade *Historisk tidskrift* på något sätt freden 1919?

Svar nej. Att förvänta sig artiklar och meddelanden om freden som undertecknades i Versailles den 28 juni, på dagen fem år efter skotten i Sarajevo, vore emellertid att begära för mycket. Även om det gavs utrymme för publicering av texter om freden i de två senare häftena, trean och fyran, vilka utkommer under hösten respektive vintern, var ändå tiden väl knapp för att hinna författa texter om freden, om man nu ens ville lyfta in samtiden i tidskriften. Men, av ren nyfikenhet, vad publicerades i *Historisk tidskrift* under fredsåret 1919?

Under året publicerades fyra uppsatser: Ludvig Stavenows "Bismarkforsknings nuvarande ståndpunkt", Fredrik Westlings "Sveriges förhållande till Danmark från freden i Stettin till Fredrik II:s död (1571–1588)" I–II, och Georg Wittrocks "Julius Andrassy och Österrike-Ungerns utrikespolitik". Därutöver publicerades strödda meddelanden och aktstycken rörande bland annat en svensk arméorder den 19 september 1708, Arvid Posses efterlämnade papper, de nordiska regering-

1. Det bör dock sägas att årgångarna i slutet av första världskriget och åren i början av efterkrigstiden, fram till och med 1922, är de minst omfattande i *Historisk tidskrifts* historia.

arna och studentmötet 1843 samt en brevväxling mellan Gustav III och bondeståndets sekreterare vid 1789 års riksdag.

Att dra några större vetenskapliga slutsatser utifrån denna lilla, improviserade undersökning av vad *Historisk tidskrift* uppmärksammade under fredsåret låter sig inte göras. Men en sak kan man i alla fall säga med viss säkerhet: krig och utrikespolitik intresserade flera av bidragsgivarna. Fred dyker förvisso upp i en av rubrikerna men ansågs sannolikt vara mer en politisk och samhällelig angelägenhet som låg utanför det historievetenskapliga fältet, inte en integrerad forskningsfråga i det vetenskapliga samtalet. Freder var kronologiska hållpunkter, vinster och förluster i krig, snarare än moment i samhällets historia värda att studera på egna grunder.

I dag är det annorlunda. Gästredaktörerna Anne Hedén och Lina Sturfelt och de många författare som medverkar i detta spännande temanummer visar närmare var vi står när det kommer till historiska teorier och historisk forskning om fred och om den roll som freden spelat i historien. Ett stort tack till Anne Hedén och Lina Sturfelt för ett exemplariskt genomfört redaktionellt arbete och inspirerande, givande samarbete. Utöver dessa temabestämnda texter går det även att ta del av det nyupptäckta biografiska bladet av Olaus Magnus, som fick en medial uppmärksamhet våren 2018, i en essä av Elin Andersson och Fredrik Öberg. Denna tidigare ej uppmärksammade skildring av Stockholms blodbad publiceras här för första gången med både latinsk text och i svensk översättning. Publicering av urkunder var förr ett återkommande inslag i *Historisk tidskrift*, exempelvis årgång 1919, och det är därför med glädje och stolthet jag härmed återknyter till denna tradition. Mycket nöje!

Stockholms universitet

BO ERIKSSON